

K Veľkej noci

■ Ako ten čas letí. Len nedávno sme oslavovali Vianoce a už je tu Veľká noc. Tieto sviatky sú trochu v tieni začínajúcej sa jari, oteplenia a začínajúcich prác v záhrade či okolo domu. Nie sú až tak mediálne dôležité a nemajú taký veľký komerčný dosah. To je pre nás dobrá správa! Svet nás nevyrušuje, a preto sa viac môžeme zamerať na ich kresťanskú podstatu a duchovnú hodnotu.

Nesmieme nikdy zabudnúť na to, že veľkonočné sviatky sú najväčšími kresťanskými sviatkami a prinášajú radosť do života. Udalosti Veľkej noci spred dvetisíc rokov dávajú aj nášmu trpkému životu obrovskú nádej. Túto nádej vidíme a nachádzame v Kristovej smrti a zmŕtvychvstání, ktoré presahujú tento svet, ktoré presahujú náš rozum.

Spomenutá nádej v nás ale posilňuje vieru v naše osobné vzkriesenie, v náš večný život s Ježišom Kristom. Veď keby Kristus nebol vstal z mŕtvych, márna by bola naša viera (porov. 1Kor 15, 15), prázdna by bola naša nádej. Množstvo ľudí v dnešnej rýchlej dobe konzumnej spoločnosti odsúva tieto otázky a, pravdaže, aj odpovede na ne na vedľajšiu koľaj. Nenachádzajú si na to čas, venujú sa prioritne rodine, sebe, práci, kariére, zdraviu... Hovoria si, že ich budú riešiť niekedy neskôr. Prvé je potrebné robiť a druhé nezanedbávať.

Milí priatelia. Kristus zomrel za každého. Kristus vstal z mŕtvych pre každého. Kristus ponúka nádej každému. Všetkým prajem požehnanú Veľkú noc plnú radosti a nádeje.

Rastislav Suchý

Prihovor starostu

■ Vážení spoluobčania!

S príchodom prvých jarných dní sa každý rok vynára otázka čistoty a poriadku na verejných priestranstvách v našej obci. Tak ako sa každý z nás stará o poriadok na „svojom dvore“, je potrebné vnímať čistotu aj na verejných priestranstvách. Aj tie patria nám, aj ony svedčia o kvalite bývania v našej obci a kultúre našej komunity. Preto znovu ďakujem všetkým uvedomelým občanom, dospelým a hlavne deťom, za účasť na dobrovoľnej akcii, na ktorej pomohli vyzbierať odpad v našej obci. Chcem apelovať aj na tých, ktorí sa zatiaľ

otázkou odpadového hospodárstva nezaoberajú, aby si uvedomili, že nemalé náklady vynaložené na zber a uloženie komunálneho odpadu idú z vreciek nás všetkých. Naša obec v porovnaní s inými zaostáva v triedení zložiek komunálneho odpadu aj napriek tomu, že máme vytvorené dobré podmienky na separovanie. Záleží od nás, kedy v sebe objavíme zodpovednosť za prístup k životnému prostrediu i vlastným peňaženkam.

V mesiaci apríli do obce dovezieme kompostéry pre domácnosti na biologicky rozložiteľný odpad. V priebehu mája ich poskladáme a zmluvne odovzdáme do domácností.

Dňa 23. februára 2019 som sa s mnohými ďalšími dobrými ľuďmi z našej obce i širokého okolia zúčastnil 5. plesu DHZ Nemecká. Krásne prostredie, výborné jedlo, dobrá zábava a super ľudia – to všetko prispelo už tradične k perfektnej zábave pod taktovkou Katky Marčokovej a Palka Marčoka. Klobúk dole a ďakujeme.

S príchodom najvýznamnejšieho kresťanského sviatku, najkrajších jarných dní vám prajem znovuzrodenie, ktoré je posolstvom Veľkej noci. Tak ako to vidíme v samotnej prírode, aj my sa očistíme, zbavme sa toho starého, zlého, nepodstatného v nás. Nabíjme sa novou jarnou energiou, ktorá nám vydrží počas celého nasledujúceho roka.

Branislav Čižmárik

Informácie zo zasadnutí obecného zastupiteľstva

V období od posledného vydania obecných novín poslanci zasadali spolu trikrát, a to 31. januára, 14. februára a 28. marca 2019.

Na **januárovom zasadnutí** hlavný kontrolór obce oboznámil prítomných s plnením uznesení od posledného zasadnutia obecného zastupiteľstva (OZ) zo dňa 13. decembra 2018. Starosta obce podal správu o činnosti obecného úradu a hospodárení obce. Správa obsahovala sumy disponibilných zostatkov na obecných účtoch.

Ďalej starosta informoval:

- o schválení žiadosti týkajúcej sa opatrovateľskej služby s účinnosťou od 1. 2. 2019 na poskytovanie dotácie k činnosti opatrovateľskej služby,
- o žiadosti na zakúpenie traktora,
- o nákupe posýpača pre potreby zimnej údržby ciest,
- o uzavretí zmluvy so sprostredkovateľským orgánom k projektu Wifi pre Teba,
- o svojpomocnom zhotovení ľadovej plochy v blízkosti ZŠ s MŠ v Nemeckej dobrovoľníkmi z obce,
- o rozpracovaní žiadosti na vybudovanie detského ihriska, s výstavbou ktorého sa plánuje na pozemku pri zbúranom kine v časti Dubová s využitím nenávratných finančných prostriedkov,
- o audite obecných budov,
- o podmienkach výzvy na osvetlenie tried, kabinetov, telocvične, školskej jedálne, administratívnej budovy v ZŠ s MŠ,
- o zakomponovaní ponuky na osvetlenie chodieb – výmena zdrojov do pripravovanej výzvy pre rekonštrukciu osvetlenia v ZŠ s MŠ pre úspešného realizátora,
- o príprave obecných hodov,
- o prípravách na voľby prezidenta SR a voľby do európskeho parlamentu,
- o prechode denného stacionára do zriaďovateľskej pôsobnosti obce od 1. januára 2019,
- o kontrole Dobrovoľného hasičského zboru v obci Nemecká,
- o vyžiadaní podkladov na preverenie postupu obchodno-verejnej súťaže na prenájom poľnohospodárskych pozemkov pre Okresnú prokuratúru Brezno,
- o príprave účtovnej uzávierky a o inventarizácii majetku,
- o cenovej ponuke od VH TECH EU, s. r. o., Ilava na vypracovanie odborného posúdenia čistiarne odpadových vôd Nemecká.

Ďalej zasadnutie pokračovalo návrhom plánu kontrolnej činnosti na rok 2019, ktorý predniesol hlavný kontrolór Mgr. Vetrák. Návrh bol doplnený na základe požiadavky poslankyne Ing. Kohútovej. Nasledovalo schválenie Správy o výchovno-vzdelávacej činnosti, jej výsledkoch a podmienkach ZŠ s MŠ Nemecká za školský rok 2017/2018. OZ schválilo Všeobecne záväzné nariadenie č.1/2019 o určení výšky dotácie na prevádzku a mzdy na dieťa materskej školy a dieťa školského zariadenia na rok 2019. Za prísediaceho Okresného súdu Brezno bol zvolený Zoltán Sojak. Obecné zastupiteľstvo v zmysle platnej legislatívy schválilo členov DHZ Nemecká v nasledovných funkciách: veliteľ družstva Michal Leitner a Roman Oroš, technik-strojník Ján Pavelka a Tomáš Pavelka.

Zastupiteľstvo uložilo Obecnému úradu Nemecká spracovať návrh zmluvy na prenájom priestorov pre Pasienskovo-urbárske pozemkové spoločenstvo Dubová v budove pošty na Ulici SNP č. 164/32, nakoľko predošlá nájomná zmluva na priestory v dome služieb v Dubovej stratila platnosť koncom roka 2018.

Zastupiteľstvo schválilo nové zásady odmeňovania poslancov a členov komisií obecného zastupiteľstva, sponzorský príspevok na zabezpečenie 5. ročníka Hasičského plesu a vyradenie niektorých položiek obecného majetku po inventarizácii k 31. 12. 2018.

Starosta obce informoval o plánovanej rekonštrukcii dvoch tried ZŠ, zástupkyňa riaditeľa pre MŠ Mgr. Štellerová informovala o plánovaných rekonštrukčných prácach v spolupráci s rodičmi žiakov ZŠ s MŠ. Starosta obce a zástupcovia Oblastnej organizácie cestovného ruchu – REGIÓN HOREHRONIE informovali o podmienkach vstupu do uvedenej organizácie a následnej forme propagácie obce. Na základe diskusie sa poslanci OZ uzniesli, že do uvedenej organizácie obec Nemecká zatiaľ nevstúpi.

Na **februárovom zasadnutí** poslanci OZ schválili zadanie pre vypracovanie Územného plánu obce Nemecká a rozhodnutie o námietkach a pripomienkach vznesených pri jeho prerokovaní. Proces obstarávania a schvaľovania územnoplánovacej dokumentácie územného plánu potrvá najviac tri roky od uzatvorenia zmluvy o poskytnutí dotácie.

Ďalej starosta obce:

- vysvetlil dôvody vypílenia stromov pod školou,
- informoval o žiadosti D. Škropeka o spolufinancovanie, resp. materiálnu pomoc pri výstavbe oporného múru (následne požiadal stavebnú komisiu o preverenie situácie),
- informoval o žiadosti neziskovej organizácie IMPULZ o dofinancovanie denného stacionára za rok 2018.

Marcové zasadnutie bolo poznačené práceneschopnosťou pána starostu, z tohto dôvodu ho viedol jeho zástupca Mgr. Branislav Piší. Poslanci schválili niekoľko všeobecne záväzných nariadení (VZN), konkrétne VZN č. 2/2019 o určení miesta a času zápisu dieťaťa na plnenie povinnej školskej dochádzky, VZN č. 3/2019 o poskytovaní sociálnej služby a výške úhrady za sociálnu službu v dennom stacionári a VZN č. 4/2019 o podmienkach poskytovania dotácie z rozpočtu obce.

Ďalej OZ schválilo:

- predaj prebytočného majetku obce – nákladného automobilu Fiat Ducato,
- zámer predaja pozemku vo vlastníctve obce, parc. č. C-KN 949/2 na Zábřežnej ulici, z dôvodu osobitného zreteľa pre Ivana Mistríka s manželkou, časti pozemku vo vlastníctve obce, parc. č. C-KN 588 na Ulici SNP, z dôvodu osobitného zreteľa pre Ing. Jána Mócika,
- Branislava Čižmárika za ďalšieho člena redakčnej rady obecných novín Novinky spod Hradiska,
- finančné prostriedky a spoluúčasť obce na realizácii projektu „Predchádzanie vzniku BRKO (biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov) na území obcí Mikroregiónu Chopok-juh“.

Ján Turčan, poslanec OZ

Malé právne okienko

Práva spotrebiteľa

V poslednom právnom okienku som sa venovala téme veľmi aktuálnej, akou boli voľby do orgánov samospráv miest a obcí. Teraz som sa rozhodla, že napíšem niečo o tom, akými právami môžu disponovať občania-spotrebiteľia. Táto každodenná téma nikoho nezaujíma v prípade, že všetko funguje, ako má. Stačí však, že kúpite niečo po záručnej dobe alebo že vám v obchode nechcú vziať tovar naspäť, prípadne predávajúci nevybaví reklamáciu podľa vašich predstáv.

Pri uplatňovaní spotrebiteľských práv by ste mali najskôr zistiť, či ste spotrebiteľom v zmysle zákona, alebo iným zákazníkom, na ktorého sa práva spotrebiteľa nevzťahujú.

Spotrebiteľom je fyzická osoba (nepodnikateľ), ktorá pri uzatváraní spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci svojej podnikateľskej činnosti, povolania alebo zamestnania. Z toho vyplýva, že spotrebiteľom nie je fyzická osoba, ktorá nakupuje tovar alebo služby z dôvodu, že vykonáva svoju prácu či profesiu (architekt, stavebný inžinier, advokát a podobne). V praxi to znamená, že osoba, ktorá nie je spotrebiteľom v zmysle zákona, nemá nárok bezdôvodne vrátiť tovar, odstúpiť od zmluvy a ani automaticky nárok na 24-mesačnú záručnú dobu či vybavenie reklamácie do 30 dní.

Poskytovatelia tovarov a služieb využívali a stále využívajú slabšie postavenie spotrebiteľov. Vzhľadom na to, že konajú v rámci svojho podnikania alebo profesie, poznajú ponúkaný tovar a služby, sú v oblasti trhu skúsenejší a väčšinou sa lepšie orientujú v právnych postupoch, takže majú oproti spotrebiteľovi výrazne silnejšie postavenie.

Legislatíva na národnej i európskej úrovni zabezpečuje štandardy ochrany spotrebiteľov pred konaním, ktoré ich môže rôznym spôsobom poškodzovať. Pozornosť venuje i postaveniu spotrebiteľov v rámci nekalej súťaže a možnosti ochrany či satisfakcie, ktoré im prináležia.

Ochranu spotrebiteľa zabezpečuje v našej právnej úprave predovšetkým zákon č. 40/1964 Zb., Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov a zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o ochrane spotrebiteľa). Podľa zákona o ochrane spotrebiteľa má spotrebiteľ právo na výrobky a služby v bežnej kvalite, uplatnenie reklamácie, náhradu škody, vzdelávanie, informácie, ochranu svojho zdravia, bezpečnosti a ekonomických záujmov a na podávanie podnetov a sťažností orgánom dozoru a kontroly a obci pri porušení zákonom priznaných práv spotrebiteľa. Spotrebiteľ má v zásade právo na kúpu tovaru a služieb v bezchybnom stave. Ak bol spotrebiteľovi dodaný tovar alebo služba s chybami, môže si toto právo uplatniť v rámci reklamačného konania. A v ktorých prípadoch môžeme považovať tovar alebo služby za bezchybné?

Tovary alebo služby sú bezchybné, ak majú požadovanú kvalitu, množstvo, mieru, hmotnosť a spĺňajú technické normy. Spotrebiteľ môže uplatniť reklamáciu v ktorejkoľvek prevádzkarni predávajúceho, v ktorej je prijatie reklamácie možné, alebo u poverenej osoby. Reklamáciu musí predávajúci vybaviť ihneď, v zložitých prípadoch do 3 pracovných dní a ak si to vyžaduje zložité technické zhodnotenie stavu výrobku alebo služby, najneskôr do 30 dní odo dňa uplatnenia reklamácie. Po uplynutí lehoty na vybavenie reklamácie má spotrebiteľ právo od zmluvy odstúpiť a požadovať vrátenie peňazí, prípadne má právo na výmenu výrobku za nový. Spotrebiteľ môže požadovať opravu, výmenu, vrátenie kúpnej ceny a vyplatenie primeranej zľavy z ceny. V odôvodnených prípadoch môže predávajúci reklamáciu zamietnuť a písomne spotrebiteľa vyzvať na prevzatie výrobku. Ak spotrebiteľ reklamáciu výrobku uplatnil počas prvých 12 mesiacov od kúpy, môže predávajúci vybaviť reklamáciu

zamietnutím len na základe odborného posúdenia (náklady znáša výlučne predávajúci).

Nikdy neviete dopredu, ako sa daný výrobok bude „chovať“, preto pri každej kúpe postupujte nasledovne.

Uchovajte doklad o kúpe, pokladničný blok alebo záručný list. Predávajúci má povinnosť na žiadosť kupujúceho poskytnúť záruku písomnou formou.

Nenechajte sa odbiť pri prijatí reklamácie predávajúcim, ak preukázate, že chybný výrobok bol u neho zakúpený a zároveň je v záručnej dobe.

Pri nákupoch cez internet skontrolujte tovar ihneď pri dodaní.

Máte právo na informácie o vlastnostiach predávaného výrobku alebo charakte re poskytovanej služby. Ak nejde o výrobok, ktorého užívanie je všeobecne známe, musí obsahovať návod v slovenskom jazyku. Potraviny musia mať vyznačený dátum spotreby alebo dátum minimálnej trvanlivosti.

Verte tomu, že všeobecná zákonná záručná doba je 24 mesiacov. Ak je na predávanej veci, jej obale alebo v návode vyznačená dlhšia doba (určená výrobcom), predávajúci ju nesmie krátiť.

Požadujte potvrdenie o uplatnení reklamácie, predávajúci je povinný vydať vám ho písomne.

Ak ide o odstrániteľnú chybu, môžete požadovať jej odstránenie (bezplatne, riadne a včas) alebo výmenu tovaru.

Ak ide o neodstrániteľnú chybu, ktorá neumožňuje riadne užívanie, môžete požadovať výmenu veci alebo môžete od kúpnej zmluvy odstúpiť a požadovať vrátenie peňazí. Ak má výrobok neodstrániteľnú chybu, ale dá sa riadne užívať, môžete požadovať primeranú zľavu z kúpnej ceny.

Občas sa nám stáva, že zakúpený tovar sa nám zrazu „znenáča“ a chceme ho bezdôvodne vrátiť späť. Nie vždy sa to dá. Pri zakúpení tovaru cez internet (v e-shope) má spotrebiteľ právo na odstúpenie od zmluvy do 14 dní bez udania dôvodu.

Ak spotrebiteľ zakúpi tovar v tzv. kamennej predajni, právo na odstúpenie od zmluvy mu nevznikne. Predávajúci vám nemusí vyhovieť, ani keď predložíte účtenku alebo vraciate nerozbalený tovar v pôvodnom obale. Umožniť zákazníkovi vrátenie tovaru v kamennej predajni predajcovi neprikazuje žiadna legislatíva. To, že obchodník takúto možnosť ponúka, je prejavom jeho dobrej vôle a činí tak nad rámec svojich povinností. Nárok na bezdôvodné vrátenie alebo výmenu tovaru nie je právne vymáhateľný. Platí to v prípade nákupu v kamenných predajniach. Pokiaľ predávajúci poskytuje akúkoľvek lehotu na vrátenie tovaru, je to nad rámec zákona.

Ak spotrebiteľ zakúpi tovar cez e-shop a v kamennej predajni si ho iba prevezme, právo na odstúpenie od zmluvy mu, naopak, vznikne.

A kde hľadať pomoc v spotrebiteľských záležitostiach? Nápomocnou môže byť Slovenská obchodná inšpekcia (SOI), ktorá je orgánom štátnej kontroly vnútorného trhu vo veciach ochrany spotrebiteľa s celoslovenskou pôsobnosťou. Vykonáva dozor nad dodržiavaním povinností ustanovených zákonom o ochrane spotrebiteľa. Kontrolu vnútorného trhu SOI vykonáva prostredníctvom inšpektorov. Ďalej to môžu byť rôzne spotrebiteľské združenia alebo Európske spotrebiteľské centrum.

Pevne verím, že všetko, čo kúpite, bude také kvalitné, že sa na tieto orgány nebudete musieť obracať.

Marcela Kohútová

Úspešné aktivity našich dôchodcov

Jednota dôchodcov Slovenska (JDS), okresná organizácia Brezno, spolu s obcou Michalová usporiadala 21. marca 2019 v poradí 4. ročník okresnej prehliadky v prednese poézie, prózy a vlastnej tvorby. Cieľom súťaže bolo vytvoriť priestor na vzájomnú prezentáciu umeleckého prednesu. Kritériami hodnotenia boli vhodnosť výberu, tvorivosť a pôsobivosť prednesu. Úroveň súťaže svedčila o bohatých interpretačných,

ale i životných skúsenostiach, kvalite pamäti i o spisovnej rečovej kultúre. Jednotu dôchodcov z Nemeckej úspešne reprezentovala Mária Čižmárová z Dubovej s prednesom básne Jána Poničana Rozhovory so sebou. Obsadila 1. miesto a postúpila tak do krajského kola v Modrom Kameni.

Okresná organizácia JDS usporiadala 16. februára 2019 zimné športové hry pre seniorov. Uskutočnili sa v Hronci – na Majeri, súťažilo sa v disciplínach beh na lyžiach, zjazd a jazda na sánkach. Medzi umiestnenými boli aj dôchodcovia z našej jednoty dôchodcov. V zjazde nad 70 rokov sa na 2. mieste umiestnil Ján Živor z Dubovej, 3. miesto v zjazde do 70 rokov získala Mária Čižmárová z Dubovej.

Martin Lokša

Prezidentské voľby 2019 v Nemeckej

Výsledky 1. kola zo dňa 16. marca 2019

Počet voličov zapísaných v zozname voličov	1462
Počet voličov, ktorí sa zúčastnili na hlasovaní	712
Počet voličov, ktorí odovzdali obálku	712
Počet všetkých platných hlasov	705

Počet platných hlasov odovzdaných pre jednotlivých kandidátov

Béla Bugár, Ing.	12
Zuzana Čaputová, Mgr.	251
Martin Daňo	4
Štefan Harabin, JUDr.	114
Eduard Chmelár, doc. Mgr., PhD.	9
Marian Kotleba, Ing. Mgr.	113
Milan Krajniak, Bc.	9
József Menyhárt, PaedDr., PhD.	-
František Mikloško, RNDr.	15
Robert Mistrík, Dr. Ing.	1
Maroš Šefčovič, JUDr., PhD.	170
Róbert Švec, Mgr.	2
Bohumila Tauchmannová, Ing.	4
Juraj Zábojník, Dr. Ing., PhD.	-
Ivan Zuzula, RNDr., CSc.	1

Výsledky 2. kola zo dňa 30. marca 2019

Počet voličov zapísaných v zozname voličov	1464
Počet voličov, ktorí sa zúčastnili na hlasovaní	628
Počet voličov, ktorí odovzdali obálku	628
Počet všetkých platných hlasov	613

Počet platných hlasov odovzdaných pre jednotlivých kandidátov

Zuzana Čaputová, Mgr.	321
Maroš Šefčovič, JUDr., PhD.	292

Zima v domove Hron v Dubovej

Prijímatelia sociálnych služieb v Domove dôchodcov a domove sociálnych služieb HRON v Dubovej privítali 6. decembra vzácnu návštevu. So sladkou odmenou k nim zavítal Mikuláš spolu so svojimi pomocníkmi. Všetci sa na návštevu zodpovedne pripravili a mali nachystané básničky a pesničky, aby si sladkú maškrtu zaslúžili. S mikulášskym programom nás navštívili aj seniory z občianskeho združenia zdravotne postihnutých. 12. decembra nás navštívili seniory z Denného centra Prameň z Brezna.

Centrum dobrovoľníkov v Banskej Bystrici v rámci projektu Srdce na dlani 2018 ocenil pri príležitosti Medzinárodného dňa dobrovoľníkov nášho nominanta, starostu obce Branislava Čizmárika.

Náš domov sa v decembri zapojil do dvoch nádherných projektov. V rámci projektu Vianočná pošta naši prijímatelia sociálnej služby dostali množstvo vianočných pozdravov, malých darčiekov i osobných príbehov od úplne cudzích ľudí, ktorí sa do tohto projektu aktívne zapojili. Niekoľkým našim prijímateľom sociálnej služby boli cestou projektu Vianočný zázrak doručené malé darčeky. Všetkým dobrým ľuďom, ktorí v tomto predvianočnom čase prišli medzi nás alebo sa zapojili do niektorého z projektov, patrí veľké poďakovanie. Slečna Anička Mojžišová v rámci projektu Nadácie Orange Darujte Vianoce zabezpečila vianočné darčeky pre všetkých klientov v našom zariadení.

7. februára sme si spoločne pripomenuli Svetový deň manželstva. Na reminiscenčnom stretnutí sme si zaspomínali na krásu, vernosť, oheň a radosť v manželskom živote.

Fašiangovú náladu do nášho zariadenia 12. februára priniesli seniory z OZ zdravotne postihnutých a 27. februára členovia DC Prameň z Brezne. Deň zaľúbených sme si pripomenuli 14. februára spoločne so študentmi strednej pedagogickej školy EBG z Brezna.

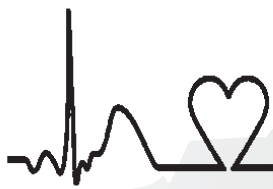
Pri príležitosti Svetového dňa obličiek sme 6. marca besedovali o dôležitosti tohto orgánu, o tom, ako si ho chrániť, čo mu škodí a čo prospieva. V rámci Týždňa mozgu 2019 sme 11. marca pretreňovali mozgové bunky spoločne so žiakmi ZŠ s MŠ

Nemecká. Pri príležitosti Medzinárodného dňa žien nás 13. marca prišli hudobným programom pozdraviť žiaci Základnej umeleckej školy vo Valaskej.

Margita Šurábová

Z činnosti stacionára

■ Denný stacionár poskytuje sociálne služby svojim klientom už štvrtý rok. Chod zariadenia má svoj pravidelný rytmus. Od pol ôsmej do desiatej hodiny si klienti v rámci ranej komunity pri káve a čaji vymieňajú dojmy z predošlého dňa, vedú rozhovory na rôzne spoločenské témy. O desiatej hodine začína pravidelná pohybová aktivita, ktorá trvá viac ako polhodinu. Po nej nasleduje hlavná aktivita dňa. Spravidla sa jedná o besedy, kvízy, pamäťové cvičenia, dramatickú alebo výtvarnú činnosť, spev. V tomto čase k nám zvyknú zavítať aj plánované návštevy. Niektoré aktivity sú jednorazové, niektoré trvajú aj dlhšie časové obdobie. V januári sme v rámci tohto časového bloku nacvičovali nové divadelné predstavenia pre materskú školu a vyrábali potrebné rekvizity. V tomto mesiaci a celý február klienti plietli ponožky pre detičky s onkologickým ochorením, ktoré ležia v banskobystrickej nemocnici. Koncom februára ich prišla osobne prevziať milá návšteva, pani Vanda zo Svetielka Nádeje. Porozprávala nám o činnosti Svetielka a darovala nám krásnu knižku o kamoškách Svetluškách, určenú pre malých pacientov, ktorú sama napísala a ktorú ilustrovala jej kamarátka. Z knižky sme čítali najskôr škôlkarom, ktorí si k nám vo februári prišli pozrieť dve pre nich nacvičené divadielka. Neskôr, v marci, sme z nej čítali zase školákovi na I. stupni ZŠ v rámci každoročného čítania rozprávok pri príležitosti mesiaca knihy.

V zimných mesiacoch sa v dennom stacionári besedovalo na témy ako prevencia kriminality páchanej na senioroch, ideál jedinečnosti a osobitosti človeka, porozprávali sme sa aj o duchovných príčinách chorôb. V rámci reminiscenčných terapií beží pásma Čo o mne povedia fotky. Fotografie klientov si premietame na plátno a spomínáme.

Začiatok marca sme si spestrili pochovávaním basy a pečným šišíek. V rámci tretieho ročníka Hviezdoslavovho Kubína odznelo opäť veľa krásnych básní aj úryvkov z prózy. Stihli sme si vyrobiť hmatové pexeso a jarnú dekoráciu do chodby. Tvorili sme stromy z vaty a maľovali jarné kvety. Každý mesiac sme slávili sviatky klientov počas jedného dňa, ktorý nazývame deň jubilantov. Navštívili nás pracovníci Obecného úradu v Nemeckej, ktorým sme ukázali, ako u nás vyzerá bežný deň. Pán starosta prišiel vzdať úctu ženám v ich veľký deň. Koniec mesiaca si spríjmnime spoločne s členmi z Jednoty dôchodcov v Predajnej.

V apríli máme naplánované maľovanie kraslíc a spomienky na veľkonočné zvyky. Besedovať budeme na témy skauting a lesy, čaká nás umelecký opis jari a navštíví nás spevácka skupina Chabenec z Jasenia. K tomu všetkému pridáme pravidelné činnosti a cvičenia zamerané na harmonizáciu mysle a udržanie telesnej aktivity.

Renáta Liptaiová

Zmeny v organizácii zariadenia

Od 1. januára 2019 začala v existencii denného stacionára v Nemeckej nová etapa. Sociálna služba v rámci zariadenia bola od roku 2016 až do konca roka 2018 poskytovaná neverejným poskytovateľom – neziskovou organizáciou IMPULZ. Od nového roka zariadenie prešlo pod obec Nemecká.

Zmene predchádzalo rozhodnutie, ktoré padlo koncom roka 2017: udržať túto sociálnu službu v našej obci. Rozhodnutie to nebolo ľahké, pretože na základe zmeny legislatívy v roku 2017 prišli prevádzkovatelia ambulantných sociálnych služieb o značnú mieru dotácie zo strany štátu. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR apelovalo na využívanie iných zdrojov financií (nielen štátnych) na prevádzku tohto typu zariadenia. Zákon používa termín viaczdrojové financovanie, kde sa počíta s účasťou viacerých subjektov. Prax ukázala, že náklady spojené s prevádzkou najviac zatažujú prevádzkovateľa.

Tieto podmienky sa stali pre neverejných poskytovateľov sociálnych služieb likvidačné, pokiaľ im pomocnú ruku nepodala samospráva, na území ktorej zariadenie fungovalo, prípadne pokiaľ nezískali iné zdroje na dofinancovanie.

Hrozilo, že táto forma sociálnej služby v obci zanikne. Denný stacionár na Školskej ulici si však za dva roky poskytovania svojich služieb klientom z Nemeckej a príľahlých obcí získal uznanie a podporu nielen u klientov a ich rodinných príslušníkov, ale aj v miestnej komunite. A tak sa obecné zastupiteľstvo s pánom starostom rozhodli podporiť v roku 2018 neziskovú organizáciu Impulz potrebnou dotáciou na dofinancovanie výdavkov spojených s prevádzkou zariadenia. Podmienka bola, že od januára 2019 prevezme obec prevádzku denného stacionára do vlastných rúk.

V roku 2018 teda zariadenie fungovalo ešte pod záštitou neziskovej organizácie Impulz z dotácií obce Nemecká, finančných prostriedkov neziskovej organizácie, poplatkov klientov za sociálnu službu a finančných prostriedkov získaných príspevkami za výrobky klientov. Aby sa od roku 2019 mohla obec stať poskytovateľom tejto sociálnej služby, musela vytvoriť komunitný plán sociálnych služieb, začať proces registrácie do registra poskytovateľov sociálnych služieb na území Banskobystrického samosprávneho kraja a požiadať Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR o dotáciu. Obec všetky kroky úspešne zvládla, a tak môže vo svojej kompetencii od januára 2019 zabezpečovať služby občanom, ktorí sú odkázaní na pomoc inej fyzickej osoby, a občanom so zdravotným postihnutím prostredníctvom ambulantnej sociálnej služby v dennom stacionári.

V súčasnosti zariadenie disponuje kapacitou 18 miest. Odbornú službu zabezpečujú 5 odborní zamestnanci. Podmienky pre poskytnutie sociálnych služieb v dennom stacionári sú zverejnené na webovej stránke obce, poskytneme vám ich na Obecnom úrade v Nemeckej alebo priamo v dennom stacionári na Školskej ulici.

Renáta Liptaiová

Základná škola s materskou školou v Nemeckej

Sme škola, ktorá chce podporovať ochranu životného prostredia

■ Chrániť životné prostredie, náš životný priestor, by malo byť jednou z priorit každého jedného z nás. Opak býva pravdou a často sme svedkami toho, ako si životné prostredie sami ničíme. Dôvodom bývajú neraz naše nedostatočné vedomosti.

Základná škola s materskou školou v Nemeckej chce byť školou, ktorá podporuje ochranu životného prostredia. Toto naše úsilie podporí aj Nadácia SPP. Našej škole poskytla finančný príspevok vo výške 6000 eur na základe žiadosti o podporu projektu Chrániť životné prostredie. Za poskytnutie finančných prostriedkov, z ktorých zakúpime učebné pomôcky pre našich žiakov, ďakujeme.

Zo života materskej školy

„Deti sú budúcnosť, ktorá je už prítomná medzi nami; je veľmi potrebné, aby mohli zakúšať, čo je to pravý pokoj, aby boli schopné tvoriť mierovú budúcnosť.“

Ján Pavol II.

V našej materskej škole spoločne spievame, tancujeme, recitujeme, tvoríme a robíme akcie pre rodičov, a ani nevieme, ako sme prehupli do druhého polroka. Chceli by sme vám aspoň v skratke priblížiť dianie v materskej škole.

Do našej materskej školy prišla 25. januára 2019 vzácna návšteva, diplomovaná dentálna hygienička Anikó Slobodníková. Pani Anikó nám ukázala, ako zvládnuť správnu techniku umývania zubov a ako používať správne pomôcky pri čistení. Ukázala nám, ako odstrániť z detských zubov zubný povlak. Pre deti to bol veľmi zaujímavý a poučný deň.

„Už sa fašiang kráti, už sa nenavrátí...“ Veselo bolo deťom v materskej škole, keď sa 20. februára 2019 zabávali na detskom karnevale. Deti sa zmenili na princeznú, zvieratká, pirátov, lienky, baletky a krásne motýle. V každej triede sa zabávali spolu s pani učiteľkami, ktoré pre nich pripravili zaujímavé hry. Spoločne sme sa vybrali zaspievať aj deťom na prvom stupni základnej školy, ktoré nás odmenili krásnym úsmevom a potleskom. Naši kamaráti z veľkej triedy išli zaspievať a zatancovať aj do denného stacionára, tety boli z návštevy detí z MŠ nadšené.

Každá maska dostala sladkú odmenu, no najkrajšou odmenou pre nás boli rozžiarené detské oči, radosť, dobrá nálada a pekný zážitok, na ktorý budú dlho spomínať.

Hlavným cieľom projektu bude naučiť žiakov chrániť životné prostredie a niesť zodpovednosť za ich konanie vo vzťahu k okoliu, v ktorom žijú. Prostredníctvom aktivít projektu sa zo žiakov stanú mladí environmentalisti, ktorí získajú dostatočné vedomosti o životnom prostredí, zručnosti pri aktívnej ochrane životného prostredia a spôsobilosti na šírenie environmentálneho povedomia. Všetky potrebné vedomosti, zručnosti a spôsobilosti získajú počas vyučovania i mimo neho – v záujmovom útvare v školskom roku 2019/2020. O konkrétnych environmentálnych aktivitách vás budeme informovať prostredníctvom webovej stránky školy.

Anna Petrášová, riaditeľka ZŠ s MŠ v Nemeckej

Návšteva pani policajtky z Krajského riaditeľstva PZ v Banskej Bystrici 30. januára 2019 veľmi zaujala našich škôlkarov, najmä rozprávaním o dopravnej výchove. Spoločne sme sa naučili, ako správne prechádzať cez cestu, na čo slúži semafor a dozvedeli sme sa, že reflexné prvky a vesty nie sú len pekné, ale na ceste aj veľmi dôležité. Naši škôlkari boli veľmi šikovní a usilovní, a na záver preto nechýbala ani módna prehliadka v reflexných vestách. Pani policajtky sa chceme za návštevu v našej MŠ veľmi pekne poďakovať.

Keďže plávanie patrí medzi športové činnosti, ktoré významne ovplyvňujú vývin detí, rozhodli sme sa ich rozvoj podporiť aj týmto smerom. V dňoch 11. – 15. 3. 2019 sme uskutočnili pre deti predškolského veku plavecký kurz, ktorý prebiehal v krytej plavárni v Hoteli Bystrá spolu so saunovaním. Deťom sa päť dní venovala trénerka plávania Ľubica Bacúšanová Vičanová s ďalším trénerom z organizácie ŠK Flipper Brezno. Hlavnou náplňou plaveckého výcviku bolo oboznámenie detí s vodou, plaveckou technikou a prekonávanie strachu z vody. Počas výcviku boli deti neustále vo vode, kde sa rozcvičovali rôznymi postojmi a pohybmi, učili sa ponárať pod vodu, hrali sa s loptičkami. Každým dňom pani inštruktorka primerane zvyšovala nároky a môžeme konštatovať, že u väčšiny detí bolo vidieť pokroky. Deti sa naučili splývať na vode pomocou plaveckej dosky. Na konci dostali od ŠK Flipper medaily za usilovnosť a plavecké

výkony a od našej MŠ diplomy. Poďakovať by sme chceli trénerke za odborné vedenie a priateľský prístup. V neposlednom rade patrí veľká vďaka aj šoférovi autobusu za bezpečnú jazdu. Tešíme sa na ďalšiu spoluprácu.

Morena, Morena! Kde si prebývala? V dedinskom dome, v novej stodole. Možno aj takýmito pokrikmi vyprovádzali naši predkovia Morenu, symbol zimy a smrti, zo svojho chotára, zo svojej dediny. Vynášanie Moreny je starý pohanský zvyk, ktorý ako súčasť folklóru symbolicky pretrváva dodnes. Morena bola staroslovanská bohyňa zimy a smrti a v tejto tradícii ju zosobňuje slamená bábka, oblečená vo sviatočných šatách. Mladí ľudia s ňou obchádzali dedinu, spievali jej rituálne piesne na rozlúčku, až ju napokon za dedinou upálili alebo utopili.

Tento prastarý jarný zvyk sme sa rozhodli v našej materskej škole dodržiavať. Zhotovili sme si Morenu, 21. marca 2019 sme ju v sprievode detí vyniesli spevom k Hronu, kde sme ju zapálili a hodili do vody. Veríme, že sme spoločnými silami zimu zahnali do nenávratna a že nás čakajú už teplé, slnkom zaliate jarné dni.

Pani učiteľky materskej školy sa zapájajú do rôznorodých projektov pre získanie financií pre MŠ, v krátkosti niečo o nich.

Do Projektu záhrada.sk sme sa zapojili s cieľom upevňovať vzťah detičiek k prírode samej, dozvedieť sa bližšie informácie o tom, ako pestovať ovocné stromy, kríky a nejaké ovocné stromy a kríky aj vyhrať. Deti by sa postupne naučili vážiť si ovocie.

Cieľom projektu Spolu za krajší svet je vybudovať oddychovú zónu s lavičkami, altánkom a ohniskom, kde by sa mohli stretávať deti a žiaci ZŠ s MŠ so seniormi z denného stacionára. Zóna by mohla podporiť, utužovať a rozvíjať medzigeneračné vzťahy a spoluprácu.

Projekt Gesto pre Mesto – Zelená ulička je zameraný na výsadbu liečivých a okrasných rastlín do záhonov a mobilných nádob. Cieľom je naučiť deti rastlinky spoznávať a používať ich pre vlastnú potrebu.

Projektom Hurá, dopravné ihrisko podporíme vzdelávanie detí v MŠ v oblasti dopravnej výchovy. Cieľom je vytvoriť dopravné ihrisko, na ktorom si deti prostredníctvom zážitkového učenia osvoja správanie na cestách v dopravných situáciách, hravou formou sa oboznámia s dopravou, pravidlami cestnej premávky a dopravnými prostriedkami.

Projekt Záhrada hrou v MŠ Nemecká, zameraný na revitalizáciu detského ihriska a vytvorenie minizáhradky v jej areáli, je postavený na reálnych cieľoch. V prípade podpory tohto projektu dopomôže k zviditeľneniu samotnej MŠ ako škôlky s nápaditými a originálnymi činnosťami, ku ktorým patrí pestovanie zeleniny a bylín, s prípravou detí na praktický život už v predškolskom veku, k budovaniu zodpovednosti i k celkovému rozvoju osobnosti dieťaťa. Zakúpením lúp a detského mikroskopu v rámci edukačných aktivít pomôže k rozvíjaniu prírodovedného vzdelávania v MŠ.

Záverom by sme chceli poďakovať PhDr. Lenke Ťažkej za poskytnutie finančných prostriedkov pre našu MŠ.

Za kolektív MŠ Eva Pocklanová

Vážení rodičia a priatelia školy!

Naše občianske združenie

**Združenie rodičov
Základnej školy v Nemeckej
sa uchádza o 2% z vašich daní.**

Finančné prostriedky budú použité na skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu a vybavenia školy a materskej školy.

Váš príspevok pre nás znamená prejavenie dôvery a podporu v rozvíjaní našich aktivít v prospech vašich detí.

Bližšie informácie nájdete na webovej stránke školy:
<https://zsnebecka.edupage.org/percenta2/>

**Zápis detí
do materskej školy**

sa uskutoční v dňoch

29. – 30. apríla 2019

v čase 8.00 – 12.00 a 13.00 – 16.00

Bližšie informácie sú zverejnené na internetovej stránke školy:

www.zsnebecka.edupage.org

Tradičný chov oviec u nás a na okolí

■ Ovčiarstvo bolo v 1. polovici 20. storočia najmä pre obyvateľov niektorých obcí Horehronia dôležitou zložkou hospodárstva. Za výnimočný ovčiarsky región bolo považované okolie Brezna s obcami Valaská, Mýto pod Ďumbierom, Čierny Balog, Beňuš, Braváčovo a ostatnými bielo-handeľskými osadami. Breznianska bryndza mala dobré meno široko-ďaleko, samotné mesto Brezno mávalo až štyri salaše. Ďalšími salašnickými strediskami boli obce pri Banskej Bystrici – najmä Priečhod, Podkonice a Šajba.

Hoci naša obec v 20. storočí nepatrila medzi typické salašnické obce, chov oviec bol popri chove hovädzieho dobytku dôležitou súčasťou tunajšieho poľnohospodárstva. Výsledky sčítania ľudu z roku 1869 svedčia o tom, že ovce sa chovali vo väčšine tunajších domácností. Okrem majetnejších roľníkov ovce držali aj stredne veľkí gazdovia, ktorí mali dostatok lúk a boli schopní nasušiť dostatok sena na zimu nielen pre kravu, ale aj pre niekoľko oviec.

Na nemečianskom salaši na Štefánke okolo r. 1960, prvý zľava salašný gazda Ján Ďuriančík-Ježiško, druhý zľava bača Mišečko z Moštenice

O chove oviec v minulosti mi porozprávali starší obyvatelia našej obce, okrem iných Ján Priesol zo Zámestia a Ladislav Klimek z Nemeckej. Niektoré ich výpovede kvôli zachovaniu nárečových slov a ľudového vyjadrovania uvádzam vo fonetickej podobe tak, ako odozneli.

Ovce sa v Nemeckej aj na okolí chovali najmä kvôli mliečnym produktom. Bryndza a solená baranina tvorili významnú súčasť tradičnej stravy najmä počas zimného obdobia. Dôležitým artiklom však bola aj ovčia vlna, ktorú tunajší obyvatelia do začiatku 20. storočia spracúvali v domácnostiach, neskôr predávali na priemyselné spracovanie.

Gazdovia sa o svoje ovce starali len počas zimy. Od jari do jesene sa pod dozorom baču a valachov pásli na spoločných pasienkoch. Organizáciu salašného chovu mával na starosti salašný spolok, ktorý združoval všetkých vlastníkov oviec. Na území našej súčasnej obce fungovali dva takéto spolky – jeden v Nemeckej a druhý v Zámostí. Gazdovia z Dubovej vlastný salaš nemali, preto svoje ovce zverovali buď zámoštianskemu, alebo častejšie nemečianskemu spolku. Na čele spoločenstva v Nemeckej stál predseda, nazývaný salašný gazda alebo salašník. Zodpovedal za organizáciu letného pasenia a bol prostredníkom medzi gazdami a bačom. V Zámostí mával organizáciu spolku na starosti gazda, čo mau salaš – čiže ten, ktorému toho roku ovce košarovali lúky.

Jozef Lokša Kapčiar a Štefan Lokša Hurťík, niekdajší funkcionári salašného spolku v Zámostí, okolo r. 1952

To bou v Zámostí gazda, čo mau salaš – tak sa to volalo. Každí rok bou druhí, čo mu ouce košarovali lúke. On bou zotpo-vedníť za šetke ouce, za baču, za valachou, poisku za nich odváž-zaou do poisťouňi, keď ochoreu, museu druhého nájsť a tak... Dakodí bívau ujčok Zubačkovie-Gajdoš, a potom Lokšovie Piš-ita, Hurťík.

(Ján Priesol)

Ovce sa na salaši pásli od apríla do konca októbra. Na pastvu blízko dediny sa však vyhánali už skôr, koncom marca – začiatkom apríla, aby si po zime skôr privykli. Večer sa však vracali domov. Až koncom apríla sa konala miešačka. Vtedy sa ovce zamiešali, teda scelili do jedného stáda a vyhnali na salaš.

Koliba salaša v Mýte pod Ďumbierom, r. 1960

Na salaš sa ouce vihaňali okolo Ďura lebo po Ďure, podla toho, aká bola jar, aká paša nariastla. Začiatkom jari prišli valasi vinšovať, okolo Velkej noci, tancovali, muzika hrala. Valasi v uňiformách – kožuče mali, biele gati a strapce na gatoch, baraňičke, širičke a tak... Prišli zavínšovať tím, čo mali ouce, vipiť si a popozerať ovečke. Aňi ňešiou do kuchiňi, ale rouno do oučiarňi, de sa ouce držali, a pokukau – akí tovar, čo za tovar... A po tom Ďure išli oddola dediči a písali si bača aj gazda, gdo má kolko, kolko vihnuu jarkou, kolko dojkou a tak... Ftodí mau každý gazda znak, dajme tomu z ucha octrihnutuo, dierku spravenú, vištipok, dva razi zaštipnutuo... Na Velkí piatok sa zviklo ouce značiť – kerí bou dobrí gazda, čo si to držau,

*tak na Velkí piatok sa dierke robili lebo zaštikovalo sa. A kerí
ňie, tak si hockodi spraviu.*

(Ján Priesol)

Dojenie oviec v Mýte pod Ďumbierom, r. 1960

Pred začiatkom salašnej sezóny členovia spolku pasienky vyčistili – rozhrabali mraveniská, povytínali kríky. Centrom salaša bývala zrubová koliba, v ktorej sa spracúvalo mlieko na syr, odvárala *žinfica* a v ktorej valasi aj spávali. Drevená ohrada pre ovce – košiar – bývala v blízkosti koliby. Ovce sa do nej zavtárali pred dojením a na noc. Jej postupným prekladaním sa hnojili lúky gazdov aj pastva – košarovalo sa. Koliba patrila gazdovi, na ktorého lúke stála. Keď sa okolie koliby *vikošarovalo*, salaš sa presťahoval do ďalšej. Takéto koliby sa do polovice 20. storočia nachádzali na oboch stranách nemečianskeho chotára – na nízkotatranskej aj v Rudohorí.

Na tejto straňe boli kolibi: za Poliakovom jedna, na Prašníci druhá, z druhej strani, Štelérouci mali kolibu tam na tom strede na Štefánki. Potom bola klimekouská koliba, tam smerom gu Klenu, tú Ňenci spálili, to bola najnoušia. Potom bola koliba na Hradisku na klimekouskej lúki a na Hradisku na čižmárovskej lúki. No a na druhej straňe – na Rafajki bola jedna koliba – ňeviem, či to bola Krajňovie, lebo aj tí tam mali. Na Revištit mau fiškál Kindernaj tri kolibi. Ten dirigovau aj salašní spolok, lebo mau najviac pola. Na Zúzove ňebola žiadna koliba, tam sa ňekošarovalo, tam sa len pásť chodilo.

(Ladislav Klímek)

Stádo sa každoročne zverovalo novému bačovi, výber ktorého schvaľovali majitelia oviec na spolkovej schôdzi. S bačom sa urobila dohoda, na základe ktorej musel od jari až do konca pastierskej sezóny odovzdať jednotlivým majiteľom určené množstvo syra. Aby túto dohodu splnil, musel si zabezpečiť spoľahlivých valachov. Na tunajších salašoch pôsobili väčšinou bačovia a valasi z valaských obcí pri Banskej Bystrici, najmä z Priečoda a Podkoníc. V polovici 20. storočia napríklad v Zámostí bačoval bača Vráb z Podkoníc, v Nemeckej bača Mišečko z Moštenice.

Hlavným produktom salašného hospodárenia bol hrudkový syr. Ten si počas salašnej sezóny gazdovia postupne chodili preberať na salaš. Po vykysnutí si z neho doma vymiesnením a pridaním soli vyrábali bryndzu. Tá im natlačená v drevených geletkách vydržala celú zimu. Príležitostne si dávali robiť aj údené oštiepky, najmä na väčšie sviatky, svadby alebo *kršteňa*. Približne v polovici 20. storočia zámoštiansky salašný spolok predával časť produkcie aj bryndziarni v Slovenskej Lupči.

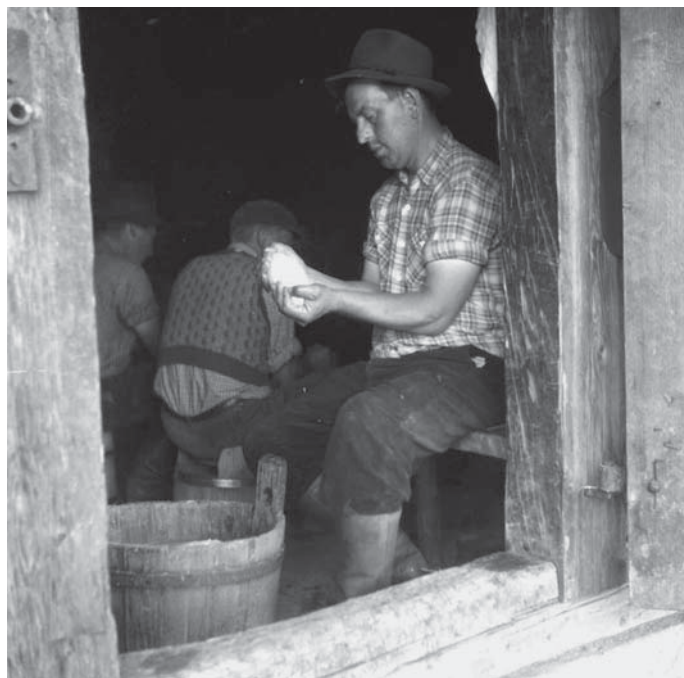
Salašní riat obecní sa držau v humňe u ujčoka Jozefa, Kapčiar ho volali, u Lokšou, tam sa držau kotál, geleti a šetko. Tam sa potom aj sir vážiu, keď chodili brindziari poň. Pred humnom vos zastau, mincier zavesiu hore na hradu a tam sa vážilo brindziarovi.

(Ján Priesol)

Ovce sa v minulosti strihali dvakrát do roka. Spoločná strihačka bývala obyčajne na salaši, ale v Zámostí sa ovce strihali v dedine...

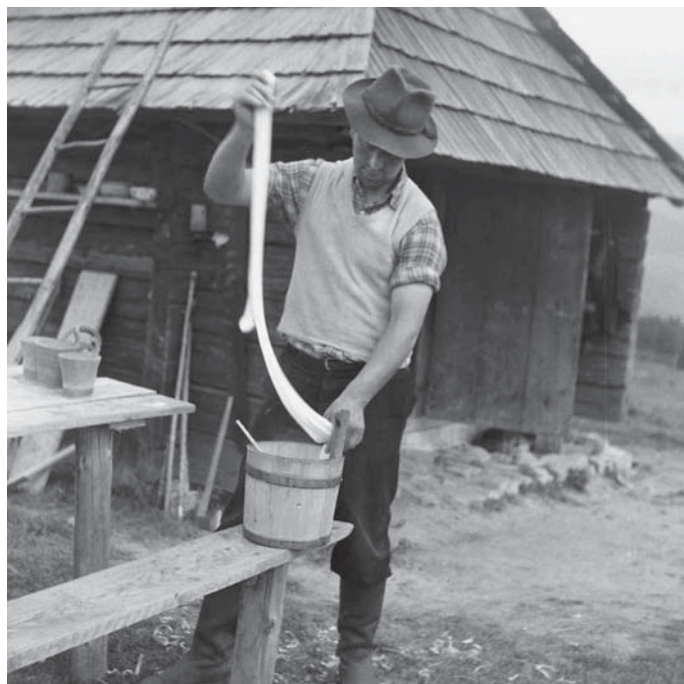
Strihačka bývala v júni. Ovce prišli šetke zo salaša dolu. A ňešli do dedíni, ale hore pred Lodererou na most, na Hruon. Chitili ovcu lebo dve, hodili do Hrona, ostatňie šetke skákali za ňima a okúpaňie vichodili tam, že má teras Edita Ďurčička dom. Tam bola zahrada, u Klaukou, tam sa pootriasali, potom sa zali nožňičke a každí si strihau, rukatos, ňie ako ňeská – mašinke. Valasi si šli za ten čas povipíjať, zajesť.

(Ján Priesol)

Výroba oštiepkov na salaši v Mýte pod Ďumbierom, r. 1960

Ovčia vlna sa po opraní a vysušení odložila na povalu. V jeseni ju ženy začali priať a následne z nej utkali hrubé teplé súkno. Z neho šikovnejší muži alebo obuvníci ušili do decembra kapce, ktoré boli na začiatku 20. storočia jedinou zimnou obuvou našich predkov. Jemnejšiu vlnu z jahniat ženy využívali aj

Výroba pareníc na salaši v Mýte pod Ďumbierom, r. 1960

Prelievanie žinčice do drevenej lagvice, r. 1960

na štrikovaňia – ručné pletenie svetrov, viest alebo vlnených zápästkov, ktoré nosili najmä muži počas zimných prác okolo hospodárstva či v lese. V medzivojnovom a vojnovom období sa už v tunajších domácnostiach súkno netkalo. Ostrihanú vlnu gazdovia predávali do fabriky na výrobu súkna, ktorá v tom čase fungovala v Brezne.

Ovce bývali na salaši do dňa Demetera, ľudovo do Mitra, teda do 26. októbra. V tento deň bývala spolková schôdza, na ktorej sa zhodnotili výsledky hospodárenia. Majiteľom oviec sa podiel na zisku odovzdával formou syra, prípadne sa na Mitra dorovnal v peniazoch.

Vírat bívau na Mitra, v jeseň, f krčme u Michalčíkou večinou, lebo potom u Paučou. Tam sa šeci majiteľia oviec zišli, zarezala sa ouca, navarilo sa gulášu lebo hrče, za kotlík pálenki tetka Trnouská nahriali. A bou dajme tomu jeden bača a kseu biť namesto něho druhí. Tak ten kričau: Ja dám viac sira! A ten druhí: Ja dám dvanác kilo! A ja dám štrnác kilo! To už bou dobrí bača, čo dau štrnác. Pri pálenki potom hátka, aj bitka bola hockodi. A keľ sa dohodli a bača splňiu a ešće ostalo, tak sa zvišok rozdeľiu medzi majiteľou. To bou ten vírat.

(Ján Priesol)

Prenášanie žinčice v lagvici, Mýto pod Ďumbierom, r. 1960

Tradičný systém chovu oviec na obecných salašoch bol v 2. polovici 20. storočia narušený združstevňovaním poľnohospodárstva. V 90. rokoch 20. storočia sa ovce niektorých majiteľov z našej obce pásli na salaši firmy PETOS na Kejde v Nemeckej. O zmenách, ktoré chov oviec zasiahli v spomenutom období, sa však zmienime pri inej príležitosti, pretože vo vývine tunajšieho poľnohospodárstva tvoria osobitnú kapitolu.

Martin Lokša

Z Kysúc na Horehronie (alebo z Beňuša do Oxfordu)

■ Autor príspevku pán Miroslav Suja prežil v našej obci svoju mladosť aj študentské časy. Po vyštudovaní pedagogickej fakulty pôsobil dlhý čas ako učiteľ na Kysuciach. V roku 1994 sa vrátil do Zámestia ku svojej matke. Pre obec zabezpečoval fotodokumentáciu z rôznych akcií v obci, najmä pre obecnú kroniku. V súčasnosti žije v zariadení sociálnej starostlivosti Strom v obci Strelníky. Je stálym čitateľom a aj občasným prispievateľom našich Noviniek spod Hradiska.

Ján Turčan st.

V roku 1994 som sa po vyše 30-ročnom učiteľovaní na hrdoch a malebných Kysuciach vrátil na rodné Pohronie. Až do roku 1999 som na Okresný úrad – odbor školstva v Brezne posielal žiadosti o prácu, ale nadarmo.

Až raz v lete roku 1999 zastalo pred našim domom v Zámostí auto, z ktorého vystúpili dvaja muži a predstavili sa. Prvý bol riaditeľom základnej školy v Beňuši a druhý bol pán farár z tej istej obce. Vysvetlili dôvod svojej návštevy. Mal som nastúpiť na zastupovanie, lebo jedna pani učiteľka im práve odchádzala do starobného dôchodku.

A tak som sa na jeseň zjavil v pomerne veľkej obci na Horehroní. Do obce bolo dobré autobusové i vlakové spojenie, a tak som túto ponuku prijal. Učiteľský kolektív bol zohraný a priateľský. Ako triedny učiteľ som „zdedil“ piatakov. Na začiatku, keď

sme sa navzájom predstavovali ako budúci kolegovia, mi padla do oka pôvabná čiernovlásoka. Volala sa Adrika, bola z Polomky a učila angličtinu. Sem-tam som ju musel aj zastupovať, čo bol pre mňa francúzštinára ozaj tvrdý oriešok. Ale moji piataci mi všemožne vychádzali v ústrety.

Žiaci mali učiteľku Adriku radi, lebo pri vyučovaní s obľubou používala rôzne inovatívne metódy. Len mi nešlo do hlavy, prečo sa ma tak často pýtala, koľko je hodín. Neskôr priznala, že vôbec nemá hodinky, lebo si šetrí na cestu do Nového Zélandu, kde sa chce zdokonaľiť v angličtine. Vtedy som vôbec netušil, že o desať rokov si na ňu opäť spomeniem.

V sociálnom zariadení Tereza vo Valkovni, kde som v roku 2011 zakotvil ako ZŤP, sa organizovali opatrovateľské kurzy. Stačilo uhradiť 200 eur a mohli ste získať certifikát na opatrovateľstvo. Prvého kurzu sa zúčastnili občania z Bacúcha. Bola to úžasná partia a záverečné posedenie bolo ako svadba. Druhý kurz bol pre Polomčanov a tam som sa zoznámil s pani Buvalovou, mamičkou mojej kolegyně Adriky. Slovo dalo slovo a ja som sa dozvedel, že jej dcéra už opustila Nový Zéland a presťahovala sa do Anglicka. Priamo do slávneho Oxfordu. Tam si ešte doplnila vzdelanie a stala sa pomocnou profesorkou anglickej literatúry.

To bola kariéra hodná celebrity. Čo poviete?

Miro Suja

Dobrovoľný hasičský zbor v Nemeckej

Čo je nové v Dobrovoľnom hasičskom zbere Nemecká

■ Vraví sa, že do tretice všetko dobré. Dovolím si nesúhlasiť, môžem vás uistiť, že do päťice všetko dobré!

Máme za sebou ďalšie kultúrno-spoločenské podujatie. V poradí už piaty ročník Hasičského plesu, ktorý organizuje výbor DHZ Nemecká. Pred piatimi rokmi, keď vznikla prvá myšlienka usporiadať ples pre našich členov, nám ani vo sne nenapadlo, že akcia bude mať pokračovanie. A dovolím si tvrdiť, že celkom úspešné. Máme za sebou päť plesov a môžeme povedať, že každý bol niečím zaujímavý. Niekomu sa možno pri pomyslení na jeden z nich vybaví náš program, ktorým sme bavili hostí na druhom hasičskom plese vo VÚ Nemecká. Alebo krásne vyzdobená sála v KD Podbrezová. Každý ročník so sebou priniesol svoje starosti, s ktorými sme sa ako usporiadatelia museli popasovať, ale aj radosti. Tými najväčšími sú pozitívne reakcie hostí, keď sa s nimi s odstupom času stretávame. Vtedy máme aj my usporiadatelia veľkú radosť.

Tento rok sme sa znova rozhodli usporiadať hasičský ples v sále KD Podbrezová. K dobrej zábave patrila aj dobrá muzika v podaní skupiny Obzor z Čierneho Balogu. Pôžitok z jedla nám počas celého večera zabezpečil ŽP Gastroservis. Dobrú zábavu podporila aj tombola so zaujímavými cenami. Večer nám spríjemnila tanečná dvojica Miška a Sebastián, ktorá nám predviedla ukážky spoločenských tancov.

Ďakujem patrí našim sponzorom, bez ktorých by bolo takmer nemožné zorganizovať toto podujatie. Ďakujeme starostovi obce Nemecká páňovi Branislavovi Čižmárikovi, poslancom obecného zastupiteľstva, zamestnancom Obecného úradu v Nemeckej, pani Barlovej a pani Klačanovej. Ďalej chceme poďakovať nasledovným subjektom:

- Spolku bývalých urbarialistov Nemecká, Ing. Jurajovi Peťkovi,
- Kaderníctvu Šarm – p. Kováčikovej,
- dennému stacionáru Impulz,
- Osko, a. s.,
- MO SRZ Podbrezová – p. Petrovi Orošovi
- Reštaurácii a Penziónu Kúria na Táloch,
- Kolibe u starej matere Nemecká,
- Univerzal Koríneková – p. Olinke Korínekovej,
- p. Marošovi Kohútovi, Jánovi Paulíkovi, Pavlovi Marčokovi st., Petrovi Orošovi, p. Medvedovi, Petrovi Marčokovi ml., Igorovi Cimermanovi, Petrovi Kobzošovi, p. Luptákovej, Máriovi Kollárovi (splav Hrona), p. Šímkovi s manželkou, Zuzane Kováčovej, Drahomíre Huťovej, Anikó Slobodníkovej, Katke, Martinke a Janke Marčokovej a mnohým ďalším.

Veľké ďakujem patrí aj všetkým členom a ostatným priaznivcom, ktorí nám nielen tento rok, ale aj po tie ostatné podali pri organizovaní hasičských plesov pomocnú ruku. Dovoľte mi na záver ešte poďakovať mojej rodine, ktorá sa mi nikdy neotočí chrbtom a pomáha mi každoročne s organizáciou. Pevne verím, že sa budúci rok stretneme ešte vo väčšom počte a ešte pri lepšej zábave ako tento rok.

Za výbor DHZ Nemecká Pavel Marčok

Šport

Zo stolnotenisového diania

Vianočný stolnotenisový turnaj 22. ročník

Dňa 29. decembra 2018 sa v športovej hale v Nemeckej uskutočnil 22. ročník Vianočného stolnotenisového turnaja registrovaných a neregistrovaných hráčov. Turnaja sa zúčastnilo 40 registrovaných hráčov hrajúcich V. a VI. ligu a 14 neregistrovaných

hráčov. Najúspešnejším hráčom nášho klubu bol Michal Fodor, ktorý sa umiestnil na delenom 5.–8. mieste. Výsledné poradie oboch kategórií bolo nasledovné.

Peter Sojak

Registrovaní hráči:

1. Daniel Michalčík (Predajná)
2. Juraj Fogel (Šintava)
3. Branislav Toncr (Šintava)
4. Daniel Holbik (Šintava)
5. – 8. Milan Patráš ml. (Lučatín)
Samuel Hruška (Lučatín)
Michal Fodor (Podbrezová-Dubová)
Dušan Slašťan (Lokomotíva BB)

Neregistrovaní hráči:

1. Jozef Slivka
2. Miroslav Čontofalský
3. Ján Kmeť
4. Ľuboš Cibulka
5. Jozef Nezbeda
6. Vojtech Kuracina
7. Jozef Potančok
8. Adrián Šulej
9. Adam Žugec
10. Ivan Oravkin
11. Stanislav Jenis
12. Pavol Kobzoš
13. Milan Schüsser
14. Igor Mitter

Turnaj predstaviteľov obcí z Horehronia

Dňa 30. marca 2019 sa v športovej hale v Nemeckej uskutočnil stolnotenisový turnaj trojčlenných družstiev predstaviteľov obcí z okresov Banská Bystrica a Brezno. Turnaja sa zúčastnilo 8 družstiev, ktoré boli rozdelené do dvoch skupín. Po odohraní skupín družstvá na prvých dvoch miestach postúpili do bojov o ceny a družstvá z tretieho a štvrtého miesta hrali o celkové umiestnenie.

Peter Sojak

Za obec Nemecká by som sa chcel všetkým organizátorom stolnotenisového turnaja poďakovať za príkladnú a zodpovednú organizáciu, menovite p. Danovi Kalickému, p. Petrovi Sojakovi a p. Ing. Marcele Kohútovej.

Branislav Čižmárik, starosta obce

Výsledné poradie:

1. obec Podbrezová (L. Kardhordó, J. Suchý, P. Mišút, M. Kán)
2. obec Nemecká 1 (B. Čižmárik, P. Sojak, J. Potančok, J. Katreniak)
3. obec Heľpa (M. Košťál, P. Siman, M. Mešťan)
4. obec Pohronská Polhora (D. Nepšinský, M. Omasta st., M. Omasta ml.)
5. obec Predajná 2 (Bukovec, P. Fodor, P. Šagát)
6. obec Predajná 1 (M. Čontofalský, V. Kuracina, D. Smitka)
7. obec Brusno (P. Lihan, J. Bedřík, B. Vasilovčík)
8. obec Nemecká 2 (J. Turčan, D. Kalický, P. Bulko)

Priaznivcov stolného tenisu pozývame na 6. ročník stolnotenisového turnaja

O putovný pohár starostu obce Nemecká

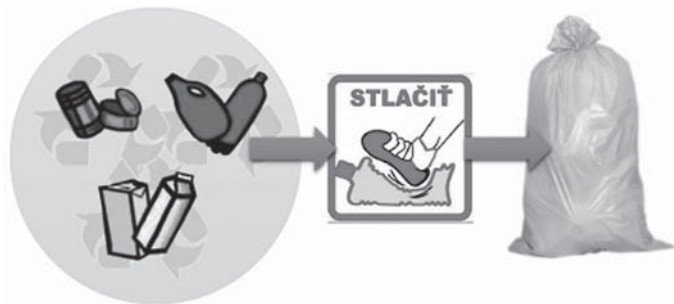
Uskutoční sa v sobotu **27. apríla 2019 o 9.00 hod.** v športovej hale v Nemeckej.

O občerstvenie je postarané.

Harmonogram vrecového zberu na rok 2019 v obci Nemecká

■ Vrecový zber plastov, kovov a VKM sa bude uskutočňovať posledný štvrtok v mesiaci podľa priloženého harmonogramu.

Plasty, kovy (plechovky) a viacvrstvové kombinované materiály (VKM, napr. krabice z džúsov-tetrapaky) sa v našej obci zbierajú spoločne. Je teda možné ich spolu uložiť do jedného vreca, resp. kontajnera, následne sa dotriedujú na triediacej linke.

Január	31. 01. 2019
Február	28. 02. 2019
Marec	28. 03. 2019
Apríl	25. 04. 2019
Máj	30. 05. 2019
Jún	27. 06. 2019
Júl	25. 07. 2019
August	22. 08. 2019
September	26. 09. 2019
Október	31. 10. 2019
November	28. 11. 2019
December	19. 12. 2019

Venujte 2 %

Vážení priatelia!

Cez nadáciu 2 % z daní zbierame finančné prostriedky
pre našu ťažko chorú dcérku Paulínku.

Celý príbeh si môžete pozrieť na Facebooku
alebo na portáli Ľudia ľuďom (výzva č. 6009).

V prípade, že sa rozhodnete prispieť našej dcérke,
prosím, kontaktujte nás na emailovej adrese
tatianak5398@gmail.com, na tel. čísle: 0948 405 774
alebo cez messenger.

Ďakujeme

Rodina Kunová

Občianske združenie

DOBRY PASTIER – KLÁŠTOR POD ZNIEVOM

Gymnaziálna 162, 038 43 Kláštor pod Znievom

vás prosí o poukázanie podielu zaplatenej dane
z príjmov fyzickej osoby (2% z daní).

Tlačivo nájdete na stránke www.ozdobrypastier.eu

Vaše príspevky nám pomáhajú zlepšiť starostlivosť
o našich klientov a investovať do nových zariadení
pre starých a dlhodobo chorých ľudí.

Ďakujeme

Vážení priatelia,

prostredníctvom 2 % z vašich daní vás prosíme o pomoc
pre nášho syna Jakubka.

Viac informácií nájdete na portáli nadácie Adeli:
<https://nadaciaadeli.sk/pribehy/pomoc-potrebuju/jakub-homola>

V prípade záujmu nás môžete kontaktovať na adrese
cier.ivana@gmail.com alebo na tel. čísle 0907 655 851.

Môžete prispieť aj priamo na účet:
SK12 0900 0000 0000 0003 0391 5822

Ďakujeme

Rodina Homolová

Oznam redakcie

Vážení čitatelia!

Od samého začiatku vydávania našich Noviniek bola ich pevnou súčasťou spoločenská rubrika, ktorá sa u väčšiny čitateľov tešila veľkej obľube. Popri gratuláciách jubilantom sme v nej informovali o sobášoch, úmrtiach i narodení našich nových spoluobčanov. Vzhľadom na novú legislatívu ohľadne ochrany osobných údajov by sme v ich uverejňovaní mohli pokračovať len s písomným súhlasom každej z dotknutých osôb. Okrem toho viacerí z nás nie sú stotožnení so zverejňovaním svojich jubileí či rodinných udalostí, čo musíme aj chceme rešpektovať. Získavanie spomenutých súhlasov by bolo príliš prácne a rubrika by v konečnom dôsledku aj tak nebola komplexná.

Z týchto dôvodov sa redakčná rada rozhodla v uverejňovaní rubriky v doterajšej forme nepokračovať. Ako náhradu čitateľom ponúkame bezplatné uverejňovanie spomienok či gratulácií na požiadanie. V prípade záujmu môžete kontaktovať niektorého z členov redakčnej rady (ich mená sú uvedené v tiráži každého čísla na poslednej strane) alebo svoju požiadavku napíšete na mailovú adresu novinkyspodhradiska@gmail.com.

Text gratulácie jubilantovi či spomienky na zomrelého, prípadne iného oznamu, je potrebné zaslať v dostatočnom časovom predstihu, aspoň tri týždne pred vydaním čísla. Noviny vydávame štyrikrát do roka. Číslo 1 spravidla vychádza v týždni pred veľkonočnými sviatkami, číslo 2 v druhej polovici júla, číslo 3 koncom októbra a číslo 4 pred Vianocami.

Martin Lokša, šéfredaktor

Blahoželáme

Dňa 6. marca 2019 sa jedna z najstarších obyvateľiek našej obce

Jozefína Koríneková
z Nemeckej
dožila 95 rokov.

Z príležitosti tohto nevšedného životného jubilea jej spolu s príbuznými prajeme veľa zdravia a duševnej pohody.

Redakcia Noviniek spod Hradiska

Jarný pohľad na obec z Revišťa (rok 2018)